

MOVE IT

The background image shows a modern, multi-colored tram (blue, orange, and grey) traveling across a large, modern steel bridge. Below the bridge is a canal with a concrete wall on the left and a road with parked cars on the right. The sky is clear blue.

KANAL

Over cultuur en jongeren in
de Brusselse Kanaalzone

MOVE IT

KANAL

VOORWOORD	5
WEGWIJS IN DEZE PUBLICATIE	8
INTRO	10
WAT IS LASSO?	11
WAT IS MOVE IT KANAL?	11
FACTS & FIGURES	16
IN DE PRAKTIJK	18
PROEVEN EN ONTDEKKEN	19
INSPRAAK GEVEN	27
TALENTONTWIKKELING	37
JONGERENFESTIVALS EN EVENEMENTEN	44
TIPS & TRICKS VOOR CULTURELE JONGERENPROJECTEN	50
EEN KIJK OP SAMENWERKING IN DIVERSITEIT	53
NAWOORD	61
COLOFON	66

Voorwoord

Beste lezer,

De Brusselse Kanaalzone strekt zich uit van Laken tot Anderlecht. Rond het kanaal bevinden zich traditoneel industriële sites, maar er zijn ook diverse woonwijken, gemeentelijke centra en tal van culturele huizen. Het is een gemengd en divers gebied. Een plek met een jonge bevolking en heel wat kansarmoede. Maar ook een zeer creatieve zone met tal van kunstenaarsateliers, *fablabs*, dansstudio's en theaterzalen. Met het stadproject Move It Kanal werkte Lasso specifiek aan het bouwen van bruggen tussen de vele jongeren die er wonen, schoollopen of hun vrije tijd doorbrengen, en de culturele spelers die actief zijn in deze zone.

Samen met tal van partners heeft Lasso dit project gedurende zes jaar vormgegeven. We kregen de unieke kans om in Brussel een tweetalig (NL-FR) cultureel jongerenproject uit te rollen. Het was een enorme meerwaarde om mensen uit diverse sectoren en gemeenschappen te laten samenwerken aan een gedeelde ambitie: jongeren en cultuur dichterbij elkaar brengen. Telkens weer zorgde dat voor boeiende uitwisselingen, stevige discussies en heel wat nieuwe inzichten.

Initieel wilden we Move It Kanal opbouwen rond drie grote pilootprojecten, waarmee we zoveel mogelijk jongeren uit de Kanaalzone zouden mobiliseren. Dat plan werd al snel opgeborgen. De diversiteit van jongeren, de nood aan maatwerk en het belang van dialoog om betrokkenheid en eigenaarschap te realiseren, bleken er haaks op te staan. Net als de grote diversiteit aan culturele spelers, visies, ambities,... Bijgevolg is Move It Kanal een geheel van kleinere projecten geworden. Vertrekkend vanuit de wensen en dromen van de jongeren zelf, ontwikkeld samen met hen, met hun begeleiders, met cultuurwerkers, kunstenaars.

De projecten waren participatief van opzet en speelden in op wat zich aandienende. Experimenteel dus. Veel *hot issues* die de dagdagelijkse realiteit uitmaken in deze achtergestelde wijken, kwamen via de artistieke projecten bovendien. Denk bijvoorbeeld aan gebrek aan ruimte, nood aan meer inspraak, frustratie over het beeld dat de buitenwereld heeft over de wijk en haar jongeren, talenten die onvoldoende aangewakkerd worden... Via de projecten werden deze problematiek en bespreekbaar, tastbaar gemaakt, in vraag gesteld.

In deze publicatie hebben we een aantal voorbeeldprojecten uitgelicht. We beschrijven wat we precies gedaan hebben, wie betrokken was en hoe we het aangepakt hebben. Daarnaast wordt ook meer achtergrondinformatie

gegeven over het volledige Move It Kanal-project en wat we eruit geleerd hebben. We hopen alvast dat het delen van onze ervaringen, *tips & tricks* en onze algemene conclusies andere professionals kunnen inspireren om cultureel of artistiek aan de slag te gaan met jongeren in kansarme buurten. Want deze jongeren willen gehoord en gezien worden, en dat kan ook op een artistieke manier.

Ik wens je veel inspiratie, ontdekkingen en ook goesting toe om zelf aan de slag te gaan.

Veel leesplezier!

Anja Van Roy
Algemeen coördinator Lasso
december 2021

Wegwijs in deze publicatie

Het was geen eenvoudige opgave om zes jaar projectwerking in één publicatie te vatten. Naast de nodige context van het project in een eerste hoofdstuk, kozen we ervoor om te focussen op de praktijk. Dat doen we aan de hand van vier thema's die doorheen de jaren richtinggevend waren: *proeven & ontdekken, inspraak geven, talentontwikkeling en jongerenfestivals en -evenementen*.

Deze thema's dienden als vertrekpunt bij het uitrollen van projecten, bij het organiseren van bijeenkomsten, enz. Met de thema's als rode draad willen we, doorheen de publicatie, een licht werpen op de vele mensen die Move It Kanal de voorbije jaren vormgaven. Hetzij doorheen de projecten, tijdens inspiratiesessies, in verschillende fasen van het onderzoek, in gesprekken,...

Per thema vertellen we wat we in het kader van dat thema hebben gedaan. We beschrijven een aantal concrete projecten en geven praktische tools mee die ontwikkeld of ingezet werden om concreet aan de slag te gaan.

Ook vind je cijfers, foto's en gegevens terug van de vele betrokken organisaties en praktijkwerkers, om zo tastbaar te maken wat Move It Kanal was en met wie we samenwerkten. Sommige van de partners en betrokkenen komen ook zelf aan het woord via *quotes*.

De expertise die rond deze thema's werd opgebouwd, hebben we gebundeld in een reeks van tips & tricks voor professionals. Tot slot trekken we in het hoofdstuk '*Een kijk op samenwerking in diversiteit*' nog enkele breder conclusies, die de diverse lokale initiatieven, contexten en buurten van de Kanaalzone overkoepelen. We komen er onder andere terug op het tweetalige aspect van Move It Kanal, een essentiële en vernieuwende pijler van een project in de Brusselse bestuurlijke context. We hopen je al een beetje van deze tweetaligheid te laten proeven door de citaten in deze publicatie in hun oorspronkelijke taal weer te geven.

INTRO

Wat is Lasso?

Lasso is het Brussels platform voor cultuurparticipatie.

Ons streefdoel is een wereld waarin kunst en cultuur van en voor iedereen zijn. Om die wereld om te zetten naar een realiteit, verbinden we organisaties die actief zijn in kunst en cultuur met organisaties uit andere sectoren. Zo willen we drempels en vooroordelen wegwerken en ervoor zorgen dat het cultureel aanbod samen beleefd en vormgegeven wordt.

In onze projecten gaan een cultuurorganisatie en een organisatie uit het onderwijs, jeugdwerk of welzijn samen aan de slag. We zetten daarbij heel hard in op experimenteren. Bijvoorbeeld doordat een project de status quo uitdaagt van hoe en hoeveel inspraak je mensen kan geven. Of doordat een project een doelgroep aan het roer zet die om sociale, inhoudelijke, logistieke,... redenen vaak wordt vergeten.

Net daarom zijn we actief in Brussel. In een grootstedelijke context die divers, meertalig en internationaal is, met grote verschillen tussen

arm en rijk. Waar er uitdagingen zijn, en dus ook veel ruimte voor experiment.

Een context waarin we ons meest experimentele project lanceerden: Move It Kanal, een tweetalig stadsproject voor de cultuurparticipatie van jongeren uit de Brusselse Kanaalzone.

Wat is

Move It Kanal?

Move It Kanal begon eind 2015 met een specifiek doel: jongeren (10-20 jaar) uit de Brusselse Kanaalzone en de culturele wereld dichterbij elkaar brengen. Het project bouwde gedurende zes jaar bruggen tussen spelers uit diverse sectoren (cultuur, jeugd en onderwijs) en gemeenschappen om cultuur toegankelijker te maken voor de vele jongeren die de Brusselse Kanaalzone rijk is. We focusten daarvoor op drie projectpijlers: netwerking, projectwerking en onderzoek.

WAAROM ALLEEN ALS HET OOK SAMEN KAN?

Zo'n ambitieus plan verwezenlijk je niet alleen. Daarom sloegen we de handen in elkaar met acht partners: JES (Jeugd en Stad), D'Broej (De Brusselse Organisatie voor de Emancipatie van Jongeren), Move asbl Molenbeek, RAB/BKO (Réseau des Arts à Bruxelles/Brussels Kunstenoverleg) en IHECS (Institut des Hautes Études des Communications Sociales). De Erasmushogeschool Brussel/Sociaal Werk (EhB) werd onderzoekspartner voor de duurtijd van het project. Deze partners vormden samen de stuurgroep. Via persoonlijke gesprekken, tijdens vergaderingen en via deelname aan projecten gaven ze *feedback* en advies op de verdere uitrol van het project.

WAAROM GROOT ALS HET OOK KLEIN KAN?

Het oorspronkelijke plan ging uit van drie grote pilootprojecten. De realiteit van de vele organisaties die met of voor jongeren werken, deed ons echter de waarde inzien van inzetten op meerdere kleinere en meer haalbare projecten. Zo was er meer ruimte om in te spelen op de verschillende manieren van werken en de

dynamiek van de betrokken organisaties, in plaats van iets compleet nieuws te introduceren. Dit verhoogde ook de kans op slagen en zorgde voor een betere inbedding van het project binnen de organisatie, en zo ook voor een duurzame impact.

NETWERKING, NETWERKING, NETWERKING

Daarnaast bracht Lasso de medewerkers van jeugdwerkingen, secundaire scholen en culturele organisaties die actief zijn in de Kanaalzone samen om elkaar beter te leren kennen en de krachten te bundelen. Dit gebeurde via tal van persoonlijke gesprekken, brainstormsessies en netwerkbijeenkomsten. Deze ontmoetingen maakten onderlinge expertise-uitwisseling mogelijk en waren vaak een voedingsbodem voor latere samenwerkingen.

VEEL EN DIVERS!

De rol van Lasso was verschillend van project tot project. Van een eenmalig gesprek rond kunst en cultuur als start van een project, tot *brainstorms* over nieuwe methodieken of de zoektocht naar de juiste (culturele) partners. Leerkrachten en jeugdwerkers waren niet alleen op zoek naar bijkomende middelen, maar hadden vooral nood aan advies en ondersteuning op maat bij het uitwerken van hun projecten. De *outcome* van de projecten was ook heel divers: van een uitgebreid cultureel ontdekkingsparcours in Brussel tot het organiseren van een fototentoonstelling of een heus jongerenfestival. En hoewel Move It Kanal tweetalig was, betekende dat niet noodzakelijk dat elk van de individuele projecten dat ook was.

CREATIEF IN CORONA-TIJDEN

In maart 2020 kwam er, midden in de operationele fase, een onverwachte uitdaging bij: COVID-19 en de bijhorende maatregelen. De crisis had van meet af aan een enorme impact op het project. Tal van uitstappen en workshops met jongeren werden uitgesteld, net als een geplande netwerkbijeenkomst. Aanvankelijk voor even, daarna voor maanden.

Scholen sloten en jeugdwerkingen moesten op zoek naar alternatieven om jongeren te bereiken. Samen met een aantal jeugdwerkers, leerkrachten en kunstenaars sloegen we aan het experimenteren en bedachten we digitale alternatieven. Zo konden een aantal projecten toch verder uitgewerkt worden. Ook de gesprekken, brainstormsessies en netwerkactiviteiten werden gedurende meer dan een jaar volledig digitaal vormgegeven. Deze digitale alternatieven lieten ons toe om verder te werken. Maar de onmogelijkheid om activiteiten in groep te doen en de onzekerheid over wat mogelijk was binnen de immer wisselende maatregelen zorgden voor een rem op tal van initiatieven. Toch zorgden deze digitale momenten, ondanks hun beperkingen, voor de broodnodige uitwisseling.

ERVARING EN KENNIS DELEN

Er ging ook veel aandacht naar het documenteren van de projecten. Zo wilden we de opgedane expertise beschikbaar maken voor een bredere groep *professionals*. In tal van artikels en filmpjes werden de projecten en activiteiten gepresenteerd en geanalyseerd. Er was ook een nieuwsbrief op maat van het project, waarmee

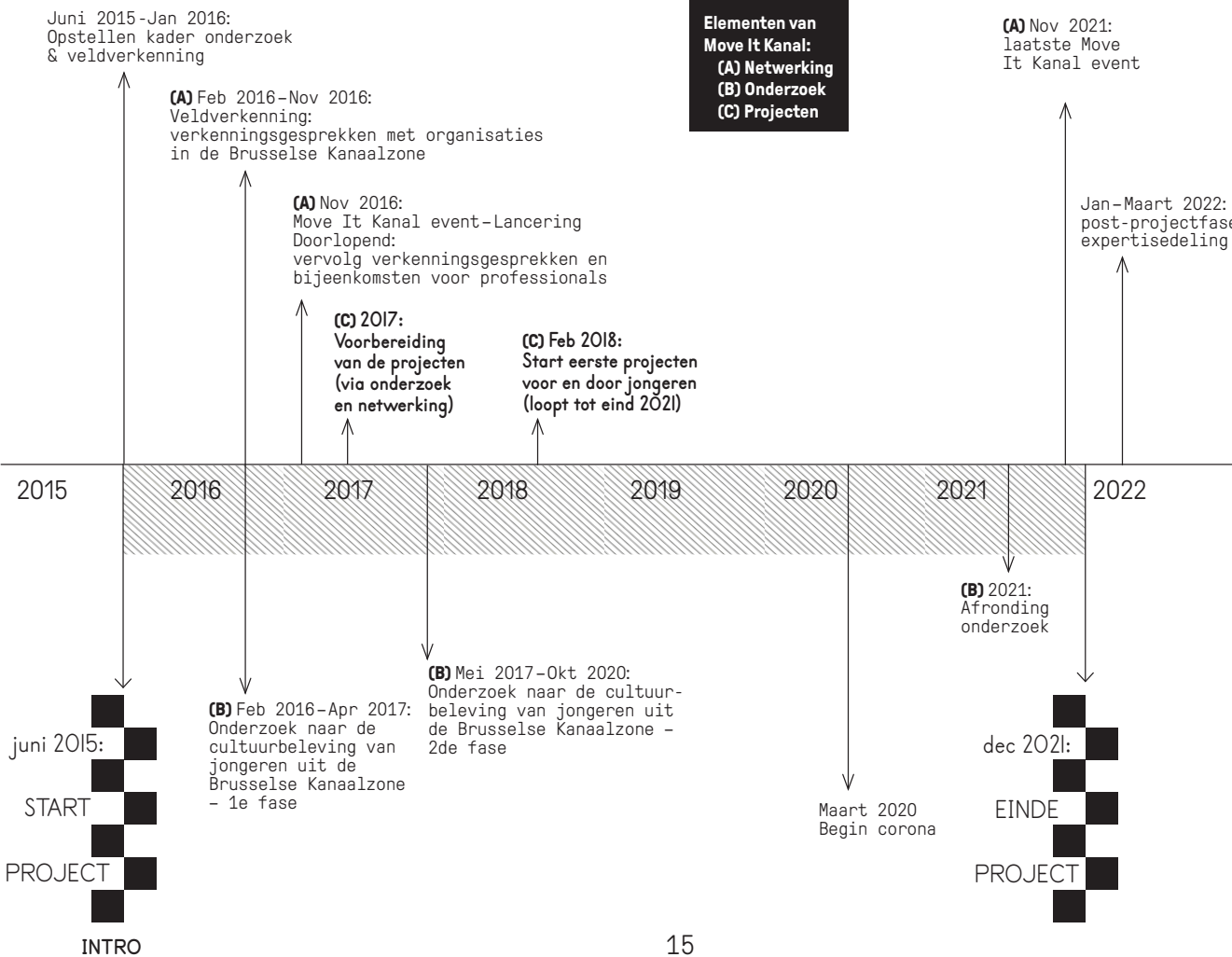
we het documentatiemateriaal en nieuws verspreidden. Voorts organiseerden we *offline* én *online* ontmoetingen, telkens met éénzelfde centraal thema: samen uitwisselen over de uiteenlopende facetten van cultuurparticipatie van jongeren. Eind 2021 werd ter afronding van het project een laatste inspiratiedag georganiseerd en maakten we deze publicatie. Ook werden enkele praktische tools ontwikkeld om (toekomstige) praktijkwerkers verder op weg te helpen richting meer cultuurparticipatie voor, met en door jongeren.

MET STEUN VAN
Move It Kanal werd ontwikkeld in het kader van het programma 2014-2020 van de Europese structuurfondsen, meer bepaald het **Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling** (EFRO) en het operationeel programma ‘investeren in groei en werkgelegenheid’ van het **Brussels Hoofdstedelijk Gewest**. Binnen dit programma was er ook aandacht voor het verbeteren van het levenskader van kwetsbare buurten en bevolkingsgroepen onder meer door in te zetten op participerende dynamieken. Het project werd gerealiseerd in cofinanciering met de **Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC)**.

**PRAKTIJKGERICHT ONDERZOEK
ERASMUSHOGESCHOOL BRUSSEL**

We gingen van start met een onderzoek, uitgevoerd door de EhB. Daarbij werd door middel van **kwalitatief onderzoek** gepeild naar de **cultuurbeleving** van jongeren uit de Brusselse Kanaalzone. Zo kregen we een beter zicht op hun **interesses, noden en behoeften** inzake kunst en cultuur. De resultaten van deze eerste onderzoeksfase werden gebundeld in een eerste rapport, en gaven mee richting aan de acties en projecten die daarop volgden.

Ook deze operationele projectfase werd wetenschappelijk begeleid door de EhB. Dit resulteerde in een **tweede onderzoeksrapport** waarin een specifiek project grondig geanalyseerd werd, onder andere aan de hand van interviews met jongeren. Beide onderzoeksrapporten zijn terug te vinden op www.lasso.be.

FACTS &

FIGURES

3

tools

8

projectpartners

229

betrokken organisaties

260

gesprekken

23

projecten

29

activiteiten

622

betrokken jongeren

1030

deelnemers aan activiteiten

Doorheen de jaren zijn er enkele thema's die richtinggevend waren voor het project. Deze thema's werden gedefinieerd op basis van de resultaten en ideeën uit de eerste onderzoeksfase (februari 2016 - mei 2017) en de netwerkgesprekken en -bijeenkomsten (januari 2016 - juni 2017).

De thema's

Uiteindelijk kwamen we tot acht thema's, als uitgangspunten voor de concrete projecten die we vanaf het najaar 2017 opstartten. Doorheen de jaren gaven deze thema's niet enkel richting aan onze projecten, maar aan al onze acties binnen Move It Kanal.

Volgende thema's werden afgelijnd:

- Proeven en ontdekken
- Inspraak geven
- Talentontwikkeling
- Jongerenfestivals en -evenementen
- Fysieke ruimte creëren
- Nieuwe technologieën
- Communicatie
- Culturele identiteit

Voor deze publicatie zoomen we in op de thema's waar het meeste rond gebeurde (thema's 1 t.e.m. 4). De andere thema's kwamen ook aan bod in de projecten en tijdens de uitwisselingsmomenten, maar werden minder expliciet als kapstok gebruikt.

Proeven en ontdekken

'Proeven en ontdekken' doelt op proeven van cultuur door deel te nemen aan activiteiten, door te kijken of door zelf te doen. Op nieuwe

dingen ontdekken door op een laagdrempelige manier in contact te komen met werelden die je nog niet kende. Een simpele drijfveer, maar eentje die vaak over het hoofd gezien wordt.

Cultuurparticipatie moet al te vaak voldoen aan een waslijst aan eisen en objectieven. Het wordt soms naar voren geschoven als dé oplossing voor een bepaald probleem zoals identiteitsvorming, toenemend wij-zij-denken,.... Door deze hoge inzet wordt echter voorbijgegaan aan het feit dat veel jeugdwerkingen en scholen soms simpelweg op zoek zijn naar interessante manieren van tijdsbesteding, naar activiteiten die ervoor zorgen dat jongeren samen een fijn moment beleven. Daarenboven is het essentieel dat het aanbod speels blijft, opdat jongeren zouden willen proeven van nieuwe culturele activiteiten. Vandaar ook het belang van creatieve en innovatieve methodieken: nieuwe en andere manieren om klassieke culturele inhoud tot bij jongeren te brengen. Dat gaat dan van *escape rooms* of een *Cluedo*-spel in een museum tot ateliers op maat, die jongeren nieuwe artistieke disciplines laten ontdekken.

De vraag kwam al aan bod: waarom groot als het ook klein kan? Binnen Move It Kanal

leerde de dagelijkse realiteit van jeugdwerkingen en scholen ons dat ‘proeven en ontdekken’ een waardevolle, noodzakelijke stap is in het proces naar meer cultuurparticipatie.

Er is een reële nood aan activiteiten, cultureel of niet, die zorgen voor een fijne tijd samen, die prikkelen, die verrassend zijn, die vertrekken van de leefwereld van de jongeren,... en die niet noodzakelijk een ander doel moeten bereiken dan het spenderen van een fijne tijd samen. Proeven en ontdekken van het diverse culturele aanbod in Brussel kan ook bijdragen tot talentontwikkeling, want onbekend is onbemind: als je niet weet dat het bestaat, kan je jouw talent er niet in ontdekken. Het laagdrempelig ontdekken van veel verschillende dingen kan perfect op zich staan, net zoals het een opstapje kan zijn naar meer, naar andere activiteiten of projecten...

RUIMTE MAKEN VOOR ONTDEKKING

In verschillende projecten nam het thema ‘proeven en ontdekken’ een heel centrale plek in. Vertrekkende vanuit de interesses van een groep jongeren gingen we dan op pad naar een

plek of activiteit van hun keuze. Het doel was uitdrukkelijk niet om een langdurig of groot-schalig cultureel project op poten te zetten, maar wel om samen een ontdekkingsparcours uit te werken. Dat bleek een goede manier om samen de dingen aan te pakken. Het zorgde ervoor dat alles haalbaar bleef voor iedereen, en ingepast kon worden in de manier van werken van de school, de jeugdwerking,...

TOOL: BABBELART
BabelArt is een tweetalige (NL-FR) tool voor groepsbegeleiders, vormingsmedewerkers en leerkrachten. Het is een ludieke gespreksmethode die een context creëert om over kunst en cultuur te praten. Zo kan je peilen naar de interesses, motivaties, drempels en talenten van je doelpubliek. En kan je waardevolle informatie verzamelen om mee aan de slag te gaan in verdere projecten.
Meer info: www.lasso.be.

J'ai appris qu'un garçon de ma classe, qui est très timide, aime le rap et qu'il aimerait bien l'apprendre. C'est pour cela que j'ai aimé ce jeu, c'est parce qu'on a appris à mieux se connaître.
Leerling

CARDIJNSCHOOL: OP CULTURELE ONTDEKKING MET BABELART

Op de Cardijnschool in Anderlecht wordt buitengewoon secundair onderwijs gegeven. Het is een school met veel aandacht voor cultuurbeleving en ontdekking: door deel te nemen aan culturele projecten in Brussel wil men het zelfvertrouwen van de leerlingen opkrikken. Zij leren de stad zo beter kennen en waarderen, zowel hun directe schoolbuurt als andere Brusselse wijken.

Een leerkracht van de Cardijnschool leerde Lasso kennen dankzij *BabelArt*. Ze gebruikte de *tool* als startpunt van een project met haar tweede- en derdejaars leerlingen 'Bakkersgast'. De jongeren beeldden tijdens het spelen één van de kunstdisciplines op de spelkaarten uit, waarna de andere spelers ernaar moesten raden. Zo kwam een gesprek op gang. De *tool* wierp zijn vruchten af enerzijds als ijsbreker om de externen te leren kennen (in dit geval een Lasso-medewerker en een *Brede school*-coördinator). Anderzijds ontdekten de leerlingen ook andere aspecten van hun medeleerlingen en leerkrachten: hun hobby's, interesses, passies...

Tijdens de spelsessie kwam aan het licht dat de jongeren graag iets wilden doen met film. Er was ook een wens om een *YouTube*-kanaal op te zetten voor de school. Dit werd de leidraad om samen een cultureel ontdekkingsparcours uit te stippelen. Het parcours voerde ons langs *De Filmfabriek in KANAL*, waar de leerlingen hun eigen film maakten. Nadien kregen ze de keuze uit drie organisaties om het proces mee verder te zetten. De organisaties kwamen zich elk voorstellen op school, keken een film samen met de jongeren en gingen vervolgens in gesprek met hen. De keuze van de leerlingen viel uiteindelijk op *ARGOS*, een centrum voor audiovisuele kunsten. Na de kennismaking op school ging de groep langs bij *ARGOS*. Daar kregen ze prompt een resem audiovisuele opdrachten voorgeschoteld, waarmee ze een hele voormiddag zoet waren in de stad.

Naarmate het project vorderde, kregen we meer en meer zicht op de verschillende interesses van de groepsleden. Creativiteit en goed luisteren maakten het mogelijk om rekening te houden met de individuele wensen van elke leerling, en toch naar een geheel toe te werken. In een groep vertonen sommigen

bijvoorbeeld veel initiatief en zijn anderen eerder verlegen. Zo wilden sommige leerlingen zelf een rol spelen in de film, anderen filmde liever, zorgden voor de decors en kostuums of schreven het verhaal. Op die manier konden de leerlingen experimenteren met wat hen boeide: proeven en ontdekken ten top!

Voorjaar 2018:
Kennismaking
Cardijnschool
en Lasso

Najaar 2018:
Eerste brainstorm
tussen Lasso en
de Cardijnschool

Nov 2018:
BabelArt
spelsessie

Voorjaar 2019:
Ontdekkings-
parcours rond film

Nov 2019:
Expertisedeling
tijdens
inspiratiedag

PROJECTFICHE CARDIJNSCHOOL

- **Wat:** Een groep leerlingen uit Anderlecht kiest zelf om in de wereld van de film te duiken
- **Nederlandstalig project**
- **Partners:** Cardijnschool (Nederlandstalig Buitengewoon secundair onderwijs), BRUSEC (Brede School Secundair Molenbeek en Anderlecht), Lasso
- **Jongeren:** 7 leerlingen tussen 14-15 jaar, richting 'Bakkerij'
- **Betrokken praktijkwerkers:** leerkracht beeldende vorming, leerkracht opleiding 'Bakkerij', GOK-coördinator bij de Cardijnschool, Brede school-coördinator BRUSEC, publiekswerker en animatrice ARGOS, projectmedewerker Lasso
- **Betrokken culturele partners:** KANAL – Centre Pompidou (De Filmfabriek), ARGOS (centrum voor audiovisuele kunsten)

“UNE DÉCOUVERTE DU MONDE CULTUREL À BXL” MET MOSAÏC

Mosaïc asbl (Mouvement Social d'Action Interculturel) is een jeugdhuis op de grens van Koekelberg en Molenbeek. Door gratis activiteiten aan te bieden willen ze zich toegankelijk opstellen naar iedereen. Op die manier hopen ze de culturele en sociale participatie van kinderen en jongeren in de stad te bevorderen.

Een vraag om een cultureel project op poten te zetten met hun +12-jarige jongeren werd het beginpunt van onze samenwerking. We wilden vooral zoveel mogelijk aansluiten bij de manier waarop ze in het jeugdhuis zelf met de jongeren aan de slag gaan. *Mosaïc* ontwikkelt voor elke groep namelijk telkens andere activiteiten. Voor de +12-jarigen organiseren ze o.a. *'Roulette'*. Er wordt dan gedurende enkele weken rond één specifiek thema gewerkt, vervolgens wordt er doorgeschoven naar een ander thema. Zo spelen ze in op de nood aan projecten van korte(re) termijn i.p.v. projecten die een heel jaar duren.

Tijdens het schooljaar 2019-2020 werkten we samen een project uit. Als startpunt maakten we gebruik van *BabbelArt* om te polsen naar de interesses van de jongeren. De eerste

brainstorms brachten vier thema's aan het licht om rond te werken: natuur en cultuur, muziek, museumbezoek en spelen.

Elke woensdagmiddag vond een workshop, activiteit of uitstap plaats waarvoor *Lasso research* deed. Zo gaven we *'Roulette'* samen een culturele invulling binnen één van de vier thema's. En na drie weken was het weer tijd voor een volgend thema.

Het programma bracht hen van *beatbox* naar plantaardige inkt en van de *Belgian Chocolate Village* naar het *Riolanmuseum*. In een wereld

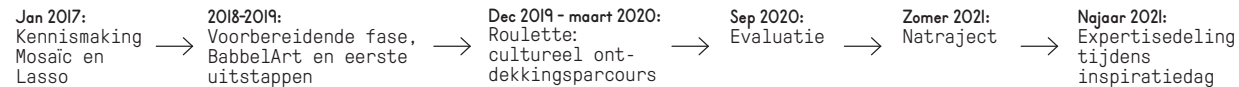

zonder corona had de ontdekkingstocht verder kunnen gaan en had de *'Roulette'* tot voorjaar 2020 gedraaid. Ondanks het abrupte einde van het project bleven de contacten echter doorlopen. Zo werden er op latere tijdstippen nog tips uitgewisseld m.b.t. culturele uitstappen voor de jongeren en ontdekten ze zelfs een zomer later nog nieuwe dingen in hun buurt, zoals een jongerenavond van *Good Vibes* in *Molenwest*.

La culture est entrée dans nos murs et nous sommes sortis vers la culture. Les jeunes ont eu l'occasion de s'essayer à plein de choses différentes grâce à notre collaboration et ils ont beaucoup gagné en curiosité. Ils n'ont plus peur de partir à la découverte de choses qu'ils ne connaissent pas et ils sont plus demandeurs d'organiser des activités culturelles au quotidien. Coördinator jeugdhuis

PROJECTFICHE MOSAÏC

- **Wat:** Een jeugdhuis uit Koekelberg op culturele ontdekking in Brussel via zelf gekozen thema's
- **Franstalig project**
- **Partners:** Mosaïc asbl (jeugdhuis op de grens tussen Koekelberg en Molenbeek), Lasso
- **Jongeren:** jongeren van het jeugdhuis van +12
- **Betrokken praktijkwerkers:** coördinatrice en animatrices van Mosaïc asbl, projectmedewerker Lasso
- **Betrokken culturele partners:** La Fonderie (het Brussels Museum voor Arbeid en Industrie), COOP (Ontdekkingscentrum Kanaal), Belgian Chocolate Village, Het Riolenmuseum, BELEXPO (een interactieve tentoonstelling van Leefmilieu Brussel), het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Muziekinstrumentenmuseum, Souterrain Productions, Buitenspeeldag VGC

Inspraak geven

Over het begrip *inspraak* werd al heel wat gereflecteerd. In de socio-culturele sector wordt vaak teruggegrepen naar de participatieladder van Sherry Arnstein (1969). Ze onderzocht daarvoor verschillende manieren van machtsverdeling binnen burgerparticipatie. In haar acht treden tellend model komt *inspraak* op de vijfde trede, tussen *consulteren* en *samenwerking*. Volgens Arnstein ligt inspraak ergens tussen 'een stem geven' en 'werkelijke beslissingsmacht'. Dit participatiemodel, en de velen die daarop volgden, vormen in theorie een duidelijk kader. In de praktijk wordt er echter vaak mee geëxperimenteerd. Zo wordt op maat van elk Move It Kanal project bekeken welke vorm van participatie daar het best tot zijn recht komt. Elke groep heeft namelijk andere noden. Het is net de kunst om daar oor naar te hebben en op in te spelen, en waar nodig uitdaging te bieden.

Binnen Move It Kanal werd er veel met dit abstracte begrip ‘inspraak’ gewerkt. Het kreeg concreet en telkens op een andere manier vorm binnen de projecten. Twee hoofdideeën kwamen daarbij naar voren. Enerzijds staat inspraak gelijk aan ruimte geven aan ieders stem, mening en gedachten. Anderzijds is inspraak iets concreet, praktisch en fysiek: het staat gelijk aan fysieke ruimte én eigenaarschap van deze ruimte geven. In de praktijk overlappen deze manieren van inspraak elkaar geregeld.

Aan de hand van twee culturele projecten tonen we je hieronder hoe inspraak er concreet kan uitzien.

LES EXPERTS DU PETIT MANCHESTER 2.0: CREATIEF AAN DE SLAG MET ERFGOED

‘Les Experts du Petit Manchester 2.0’ draaide rond twee Franstalige secundaire scholen uit Anderlecht en Molenbeek en *La Fonderie*, het museum voor arbeid en industrie in Molenbeek. De leerlingen van beide scholen stapten een jaar lang actief mee in het project. Als startpunt ontdekten ze het industriële verleden van de Kanaalzone, ook

bekend als klein Manchester. Op hun aangeven werd vervolgens een artistiek project opgezet onder begeleiding van een professionele fotografe. De foto's van de leerlingen werden zowel op school als in het museum tentoongesteld. Sommige beelden keerden zelfs terug naar hun oorsprong: ze werden opgehangen bij de kapper, de *Oxfam*-winkel en in het café waar ze werden genomen. De EhB werd nauw betrokken bij dit project en onderzocht de impact ervan op de leerlingen. De bevindingen van dit onderzoek zijn gebundeld in het rapport ‘Onderzoek naar de cultuurbeleving van jongeren uit de Kanaalzone – tweede onderzoeksfase’.

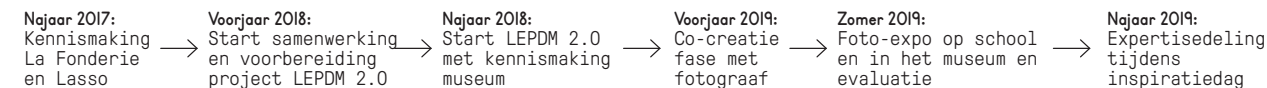
PROJECTFICHE LES EXPERTS DU PETIT MANCHESTER 2.0

- **Wat:** Ontdekking van het industriële verleden van Anderlecht en Molenbeek aan de hand van fotografie
- **Franstalig project**
- **Partners:** La Fonderie (het Brussels Museum voor Arbeid en Industrie), Ecole Secondaire Plurielle Karreveld, Institut des Soeurs de Notre-Dame, Lasso, EhB
- **Jongeren:** Leerlingen van het eerste en tweede middelbaar
- **Betrokken praktijkwerkers:** publiekswerker, gidsen en animatoren van La Fonderie, twee leerkrachten aardrijkskunde, een filmmaker, projectmedewerker Lasso
- **Betrokken culturele partners:** fotograaf van Collectif HUMA, COOP (Ontdekkingscentrum Kanaal), MoMuse (Museum Molenbeek Museum)
- **Meer weten:**
Documentaire: www.vimeo.com/lassovzw
Onderzoeksrapport: www.lasso.be

EEN ACTIEVE ROL OPNEMEN

Na het verleden van de wijk te verkennen, beslisten de jongeren hun blik op het heden te richten. Ze gaven aan dat de gemeentes waarin ze wonen vandaag de dag vooral met negatieve aspecten geassocieerd worden, zoals terrorisme, geweld, verloedering... Om hun frustratie hieromtrent om te zetten in iets positiefs vatten ze het plan op hun wijk te tonen door de ogen van haar inwoners.

Dans les médias, ils insultent Molenbeek et je ne trouve pas ça normal. Dans tous les pays on insulte des parties du monde, mais s'ils ne regardent pas vraiment la beauté alors ils ne peuvent pas juger.
Leerling

De fotografe en de leerlingen begonnen samen aan een co-creatief proces, waarin beide partijen een actieve rol speelden. De fotografe daagde de jongeren uit om hun gemeente vanuit een andere invalshoek te verkennen, en leerde hen daarvoor enkele foto- en interviewtechnieken aan. Vervolgens zetten de leerlingen de opgedane kennis om in de praktijk, door bewoners te interviewen en te portretteren. Sommigen waren nostalgisch over vervlogen tijden, anderen waren net heel positief over hun *quartier*. De stemmen van de bewoners werden naast de foto's gepresenteerd, als bijschriften. Zo was het voor één keer niet de professionele fotograaf, maar wel de leerlingen zelf die voor een unieke kijk op de stad zorgden.

Je me rappelle on était parti chez un monsieur, c'était l'un des premiers chauffeurs de métro. Il nous a expliqué ce qu'il faisait dans son travail, comment c'était, les rendez-vous... C'était vraiment chouette, c'était intéressant.

Leerling

Voor zowel de jongeren als de partners achter deze samenwerking stonden ontdekking en inspraak centraal. Dankzij dit educatieve en culturele project zijn de jongeren meer over hun buurt te weten gekomen en gingen ze zelf creatief aan de slag. De partners leerden dan weer een andere manier van samenwerken kennen: een samenwerking die de leerlingen centraal stelde, en waarbij het eindresultaat bij aanvang onduidelijk was. Ook vroeg dit project om flexibiliteit en om het reactievermogen om binnen de opgelegde timing een kunstenaar te vinden die aan de verwachtingen van de leerlingen beantwoordde. Om dit alles tot een goed einde te brengen, waren wederzijds vertrouwen en een nauwe samenwerking essentieel. Gelukkig stapten leerkrachten en museummedewerkers allemaal mee in het verhaal.

TIJD NEMEN

Zoals in het tweede onderzoeksrapport van de *EhB* werd aangegeven, lukte het op verschillende momenten in het proces om inspraak te geven aan de leerlingen. We vermeldden hierboven al dat ze zelf beslist op welke

manier en met welke discipline ze aan de slag gingen. Zo gaven ze zelf het creatieve proces en het eindresultaat mee vorm. Er werd ook veel gereflecteerd en hun inbreng werd naar waarde geschat. Na elke workshop, atelier of uitstap werd er voldoende tijd ingepland voor feedback. Dat gebeurde zowel in kleine groepen als tijdens een collectieve reflectie op het einde van het project. De collectieve reflectie gebeurde onder begeleiding van *Philocité*, een Franstalige organisatie die op een toegankelijke manier filosofische reflecties faciliteert. Uit dat gesprek kwam heel wat aan het licht. Zo ontdekten we hoe essentieel het voor de jongeren was om zélf dingen te kunnen doen. En hoe waardevol ze het vonden om de geschiedenis van hun wijk in de industriële eeuw te ontdekken, om zo te beseffen hoe het er als jongere in die tijd aan toe ging. Communicatie was voor de leerlingen ook erg belangrijk. Ze gaven bijvoorbeeld aan dat het voor hen niet altijd duidelijk was waarom ze nu weer in dit project waren gestapt, en dat het hen soms ontbrak aan context. In het algemeen apprecieerden de leerlingen vooral dat het project ervoor zorgde dat ze hun wijk op een andere manier herontdekt hadden.

Mon rêve est que les jeunes participent réellement à la « gouvernance » de leur commune et de sa politique culturelle. Qu'ils ne soient plus envisagés comme « public » mais comme « acteur » de leur lieu de vie. Publiekswerker, museum

DREAMTEAM CULTURE NIGHTS: PROGRAMMEREN IN DE COULISSEN

Ook bij het project *Dreamteam Culture Nights* was er, van in het begin, veel ruimte voor inspraak van de deelnemers. *Cultureghem* vzw is actief in Anderlecht, waar ze voor de culturele, sociale, educatieve en sportieve invulling zorgen van de *Abattoir*-site. Eén van hun projecten is *OMTA, Open Meeting Space for Temporary Art*. Hiermee willen ze de site omvormen tot een open ontmoetingsplek voor (tijdelijke) kunsten. Lasso wou van bij de start hieraan meewerken.

De samenwerking werd concreter in het kader van de vrijwilligerswerking van *Cultureghem*. Het *Dreamteam* is een bijzonder diverse groep, zowel qua gender, taal als leeftijd. Om (meer) connectie te creëren tussen de vrijwilligers onderling en opdat ze zich de plek meer eigen zouden maken, bedacht *Cultureghem* een plan: de vrijwilligers zouden zelf een cultureel zomerprogramma samenstellen. We organiseerden samen een speelse *brainstorm* aan de hand van de tool *BabbelArt*. De sfeer zat goed - er werd veel gelachen en uitgebeeld - en tegelijkertijd werd

er ook waardevolle input verzameld voor het vervolg. Deze manier van werken zorgde ook voor verrassingen. De voorstellen waren heel divers: van een sportieve avond tot een event rond verhalen en erfgoed, een *street culture night*, een stadswandeling gekoppeld aan een *workshop* fotografie, een borduuratelier... Op basis van de aangereikte ideeën ging Lasso op zoek naar culturele partners, specifiek om de artistieke activiteiten concreet vorm te geven.

Dit project, en de werking van *Cultureghem* in het algemeen, benadrukken de nood aan plekken in de stad waar iedereen op inclusieve, laagdrempelige wijze kan genieten van kunst. Het aanbod van *Cultureghem* werd toegankelijker door de vrijwilligers zelf te laten programmeren. De geplande activiteiten sloten zo nauwer aan bij de noden van het doelpubliek van de vzw. En geen onbelangrijk detail: de vrijwilligers waren bijzonder positief over het feit dat ze invulling konden geven aan een plek waar ze zelf zoveel tijd doorbrachten.

Tijdens dit proces beseften we dat een plek nooit neutraal is. Daardoor kan het soms heel moeilijk zijn om je naar een specifieke plaats te bewegen, of er alleen aan te komen. Je een ruimte eigen maken kan hierin helpen.

Voor jongeren is het dan ook erg belangrijk dat ze zich aangetrokken voelen tot een plek, en er zich welkom voelen. Zeker als je weet dat er in steden vaak niet genoeg plekken zijn die expliciet voor jongeren bestemd zijn. Dat is niet anders in Brussel, en ook niet specifiek in en rond de Kanaalzone.

Op basis van onze dagelijkse ervaring met kinderen en jongeren, wens ik ook het belang van mede-eigenaarschap te beklemtonen. De jongeren moeten zich de plek op de ene of de andere manier eigen maken. Zonder dit engagement van beide partijen stevenen we af op een leegte gevuld met occasionele voorbijgangers, veeleer dan een ontmoetingspool met toegewijde deelnemers. Jeugdwerker

PROJECTFICHE DREAMTEAM CULTURE NIGHTS

- **Wat:** Vrijwilligers programmeren hun eigen culturele zomeractiviteiten op de Abattoirs van Anderlecht
- **Tweetalig project**
- **Partners:** Cultureghem, Lasso
- **Jongeren:** Dreamteam: vrijwilligers, animatoren & stagiairs
- **Betrokken praktijkwerkers:** cultuurwerker en coach vrijwilligersteam bij Cultureghem, medewerkers Lasso
- **Betrokken culturele partners:** Lezarts Urbains, fotografe Bea Borgers, Textilarium BXL, Kunstenfestivaldesarts

Voorjaar 2020:
Kennismaking
Cultureghem
en Lasso

→ Najaar 2020:
Voorbereiding
samenwerking

→ Voorjaar 2021:
Focus cultureel
traject voor
vrijwilligers

→ Juni 2021:
BabbeArt-sessie
met het *Dreamteam*

→ Zomer 2021:
Uitwerken
cultureel
zomerprogramma

→ Oktober 2021:
Slotmoment en
evaluatie

Talent- ontwikkeling

Of het nu verborgen of zichtbaar is: in iedereen zit talent. We ontdekken allemaal graag nieuwe dingen, we doen allemaal graag iets waar we goed in zijn. We vinden het fijn om ons op een andere manier uit te drukken, om onszelf te zijn. Maar niet iedereen krijgt daar altijd evenveel kansen voor. Talentontwikkeling, ook vanuit artistiek perspectief, is een thema dat in heel wat bestaande projecten met jongeren terugkomt. Uit de eerste onderzoeksfase van Move It Kanal bleek al dat dit voor tal van jongeren centraal staat in hun cultuurbeleving.

Een jeugdwerker, leerkracht of culturele speler kan jongeren helpen om de weg naar het artistiek en cultureel veld te vinden. Maar soms weten ze zelf niet waar te beginnen en hoe ze de jongeren zo concreet en realistisch mogelijk kunnen steunen in hun projecten.

Sommige jongeren weten heel goed wat ze willen of waar ze goed in zijn, anderen minder. Dat is niet zo verrassend: op jonge leeftijd weet je immers niet altijd waar je staat of heb je niet altijd de gelegenheid gehad om van alles uit te proberen. Om te ontdekken wat hun talenten zijn, is het dus belangrijk dat de jongeren de kans krijgen diverse activiteiten uit te testen en te beleven. Daarom is het belangrijk om die eerste stap, het proeven en ontdekken van kunst en cultuur, niet te vergeten.

Een jongere mag niet louter worden beschouwd als iemand die moet worden geholpen: als iemand die dingen kan maar bv. wel nog een opleiding kan gebruiken, of een breder netwerk, of een duwtje in de rug. Als jeugdwerker ga je na wat de jongere nodig heeft, maar het is de jongere zelf die het moet gaan realiseren.

Coördinator jeugdwerking

GOOD VIBES - IMPRO: DAAG DE JONGERE UIT!

Talentontwikkeling kan veel verschillende vormen aannemen, waaronder het creëren van podiumkansen. Dat is één van de aspecten die centraal stonden in de maandelijkse jongerenavonden van het Huis van Culturen en Sociale Samenhang van Molenbeek. Hier rond startte een samenwerking met Lasso op.

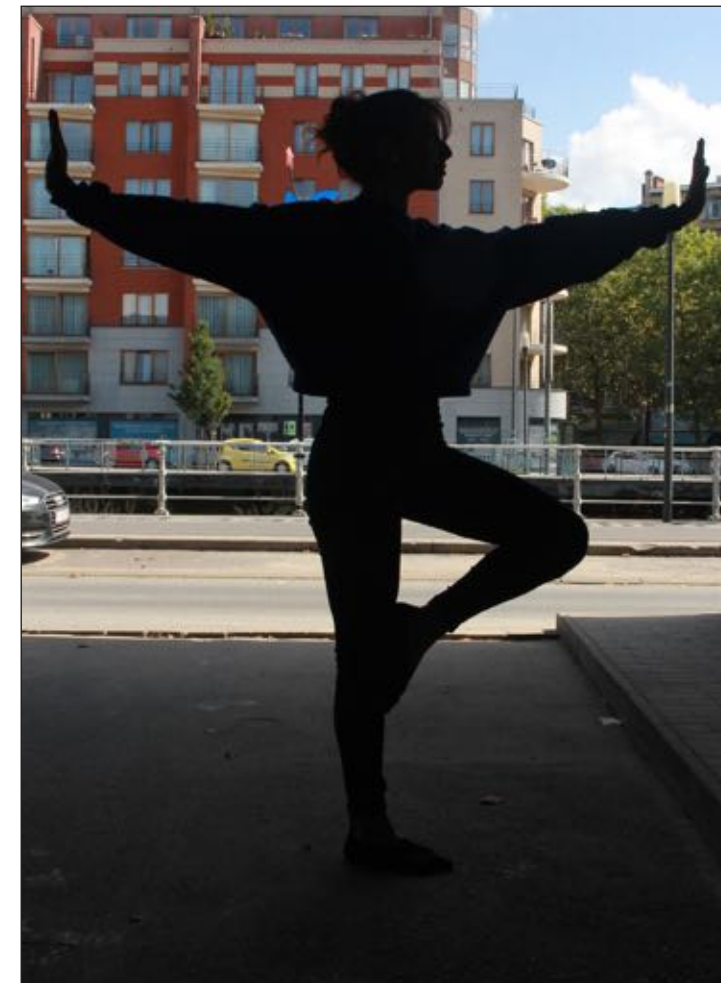
Bij *Good Vibes* was er ruimte voor zowel jonge, opkomende talenten, als voor professionele artiesten, en elke avond werd opgehangen aan een ander muziekgenre.

Ook een leerkracht op de secundaire Franstalige school l'Institut des Ursulines wilde ruimte maken voor podiumkansen. Op die school bestond een richting '*technique d'animation socio-culturelle*'. De leerlingen hadden er onder andere lessen 'plastische, mondelinge en lichamelijke opvoeding' waarin ze de kans kregen om podiumervaring op te doen.

Daarvoor werden o.a. improvisatietechnieken gebruikt om vaardigheden als lef, creativiteit en vertrouwen te stimuleren. Dit hele project werd door één enkele leerkracht begeleid, wat veel tijd en inspanning van haar vroeg.

Bij het Huis van Culturen en Sociale Samenhang in Molenbeek mocht ze een zaal gebruiken om elke week met haar leerlingen te komen repeteren. Na een kennismaking tussen Lasso, de verantwoordelijke van *Good Vibes* en de leerkracht, werd het plan opgevat om één van de jongerenavonden te wijden aan improvisatietheater, en om de leerlingen van l'Institut des Ursulines daar te laten optreden. Hiervoor kon de leerkracht wel wat extra ondersteuning gebruiken. Met Lasso erbij werd de wekelijkse improvisatieworkshop van de leerlingen versterkt met een externe actrice-improvisatiecoach. Zij zorgde er, samen met de leerkracht, voor dat de jongeren goed voorbereid werden op hun optreden.

Deze samenwerking zorgde voor een interessante uitwisseling tussen de kunstenaars, de jongeren en de leerkracht. De leerkracht benoemde drie belangrijke fundamenteën voor een goede samenwerking: elkaars vertrouwen winnen, een goede verstandhouding hebben en elkaar respecteren. Om die woorden kracht bij te zetten, deed ze zelf mee aan de *workshops*, net zoals de jongeren en de kunstenaars. Zo zorgde ze voor

wel kon, was digitaal experimenteren en de leerlingen langs deze weg uitdagen. Lasso zorgde voor motivatie, extra middelen, steun en inspiratie. Alleen zouden ze het misschien opgegeven hebben, maar samen lukte het hen om een nieuwe wending te geven aan het project. Via *WhatsApp* kregen de leerlingen advies, suggesties, persoonlijke begeleiding en een *challenge* toegezonden. De leerlingen maakten op hun beurt een korte video waarin ze een geïmproviseerde sketch brachten, gefilmd met hun smartphone. De energie en de beschikbaarheid van de tandem kunstenaars-leerkracht werden beloond: alle 22 leerlingen stuurden filmpjes door en beleefden er plezier aan. En de kers op de taart? Op de avond waarop de *Good Vibes* impro normaal gezien fysiek moest plaatsvinden, werden de filmpjes van de leerlingen via sociale media verspreid.

Pour ma part j'ai beaucoup aimé le challenge c'était sympa à faire et j'ai pris un réel plaisir à entrer dans d'autres personnages. Leerling

een veilige sfeer en deelde ze ook simpelweg iets leuks met haar leerlingen.

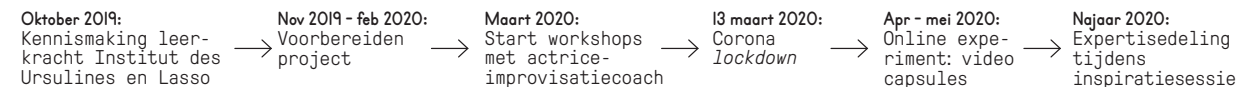
Omwillen van corona moest het project behoorlijk bijgestuurd worden. Samen fysiek improviseren was niet meer mogelijk. Wat

De kracht van dit project school in de motivatie en overtuigingskracht van de leerkracht en de coach. Beiden geloofden rotsvast in de talenten en de competenties van elke individuele jongere. Dit compenseerde het weinige vertrouwen dat sommige jongeren in zichzelf hadden.

Certains ont inséré de la musique, des accessoires, et même de l'écriture. Et c'est là que nous voyons la créativité de chaque participant. Même si ils disent qu'ils n'en n'ont pas. Kunstenaars

PROJECTFICHE GOOD VIBES – IMPRO

- **Wat:** Een leerkracht, leerlingen en een actrice experimenteren samen rond improvisatietheater in Molenbeek
- **Franstalig project**
- **Partners:** Institut des Ursulines, Huis van Culturen en Sociale Samenhang Molenbeek, Lasso
- **Jongeren:** 22 leerlingen zesdejaars 'technique d'animation socio-culturelle'
- **Betrokken praktijkwerkers:** leerkracht (plastische, mondelinge en lichamelijke opvoeding) Institut des Ursulines, actrice-improvisatiecoach, medewerker Huis van Culturen en Sociale Samenhang Molenbeek, projectmedewerker Lasso
- **Betrokken culturele partners:** The Art Fabric

VERDER STIMULEREN

Na afloop van het project wilden sommige jongeren graag verder aan de slag met hun net ontdekte talenten. Zij werden dan doorverwezen naar andere organisaties. Voor specifieke artistieke talentontwikkeling zijn immers diverse pistes mogelijk. Je kan alles zelf opzetten, maar evengoed kan je jongeren in contact brengen met cultuurhuizen en andere spelers. Daar kunnen ze dan meedoen aan reeds bestaande workshops of langere trajecten.

Het is belangrijk om hierbij nabijheid niet uit het oog te verliezen. Scannen wat er allemaal bestaat in je buurt, jongeren een keer meenemen naar een artistieke organisatie om de hoek, een link leggen met kunstenaars ter plekke, er is veel mogelijk!

TOOL: BUURTSCAN

De ervaringen van deze en andere projecten brachten Lasso tot de ontwikkeling van een specifieke tool: een stappenplan voor een buurtscan. In functie van wat je zoekt (bv. culturele partners) kan je in vijf stappen je buurt scannen om te ontdekken wat er allemaal bestaat qua organisaties, en met wie je potentieel kan samenwerken.

Een buurtscan kan je op niveau van je organisatie doen, met collega's, of ook rechtstreeks met je doelgroep. Het doorlopen van de vijf stappen op de invulposter helpt je een zicht te krijgen op wat er allemaal leeft in de buurt, om op ontdekkingstocht te gaan, en om jongeren en andere geïnteresseerden goed te kunnen doorverwijzen. Deze tool is gratis te verkrijgen bij Lasso.

Jongeren- festivals en evenementen

Festivals en evenementen voor én door jongeren blijken een dankbaar en populair format om hen deel te laten nemen aan cultuur. Onder andere omdat er ruimte is voor diverse disciplines, ze groeimogelijkheden bieden voor jonge talenten en een opportuniteit zijn voor samenwerkingen met verschillende partners. Toch wees het eerste Move It Kanal-onderzoek (2016-2017) uit dat jongeren uit de Brusselse Kanaalzone niet of nauwelijks naar concerten en festivals gingen. En als ze al participeerden, trokken ze vaak naar lokale evenementen en buurtfeesten met vrienden.

Waren er dan te weinig festivals waar jongeren hun ding konden doen? Brusselse jeugdwerkers stuurden inderdaad aan op een grote nood aan meer evenementen. Anderzijds merkten we dat heel wat culturele festivals op hun beurt de ambitie hadden om meer jongeren te bereiken. Een ideale match dus. Maar hoe pak je zoiets aan?

ER IS MEER DAN JE DENKT...

In plaats van zelf dadelijk een nieuw jongerenfestival op poten te zetten, wilden we eerst meer weten. We gingen op ontdekking en namen poolshoogte van de rijkdom aan festivals die al aanwezig was in Brussel. Wat bleek: het was helemaal geen onontgonnen terrein, die jongerenfestivals. Zo ontdekten we *Festival Des Blocs* van *Les Meutes / le collectif DES BLOCS*, *Minute Quartier* van *D'Broej*, *Ride x Rap'* van *GC Kontakt Sint-Pieters-Woluwe*, *Ceci n'est pas un jeune* van *FMJ*, *Bronks XL* van jeugdtheater *BRONKS*, *Bruxelles Babel* van *Tremplins*, *Kunstbende* van *JES Brussel*... En dat was nog maar een begin!

ONTMOETEN, UITWISSELEN, INSPIREREN... COLLECTIEVE INTELLIGENTIE

Bij alle festivals en evenementen die we op het spoor kwamen, zat zoveel ervaring, zoveel energie en zoveel DIY-expertise. Input die de mensen achter de *events* maar al te graag wilden delen, en waar anderen naarstig naar op zoek waren. Daarom organiseerden we verschillende bijeenkomsten rond festivals waar uitwisseling, inspiratie en brainstormen centraal stond.

Tijdens die ontmoetingen bleek telkens hoe moeilijk het was een overzicht te hebben van wat er allemaal voor of door jongeren georganiseerd wordt. En hoe handig het zou zijn voor professionals die met jongeren werken om zo'n overzicht te hebben, om jongeren zo beter naar het juiste aanbod te kunnen begeleiden.

+20 FESTIVALS, 1 POSTER

Die nood aan overzicht hebben we opgevangen door een festivalposter te maken. Daarop stonden meer dan twintig Brusselse culturele festivals en evenementen met een aanbod voor of door jongeren. *Events* waar jongeren

op één of andere manier aan konden deelnemen bv. door zelf op het podium te staan, deel te nemen aan een voortraject, gebruik te maken van *coaching* of mee te doen met de *workshops*, De ontwikkeling van deze poster gebeurde enerzijds via *research* en één-op-één gesprekken en anderzijds door tijdens een *event* de samenstelling van de poster voor te leggen aan praktijkwerkers, voor aanvullingen en andere ideeën. Het creatieproces op zich zorgde vaak voor nieuwe connecties, en de poster gaf goesting om de stad in te trekken, op ontdekkingstocht naar die verschillende festivals.

De poster werd gelanceerd in november 2019, en enkele maanden later ging de eerste *lockdown* in. Festivals werden eerst uitgesteld, dan afgelast. Plannen werden aangepast, voorbereidingen stilgelegd... Dat maakte dat we dit experiment, met name het maken en verspreiden van een gedrukte poster, niet volledig hebben kunnen verderzetten. Wel was het een interessante oefening in de zoektocht naar nieuwe manieren om de juiste info tot bij de Brusselse jongeren en hun begeleiders te brengen.

Naast het bundelen van bestaande initiatieven op een festivalposter, hebben we voor het thema 'Jongerenfestivals en -evenementen' ook meegesurfd op de golven van de vele spelers in het veld. Zo co-organiseerden we in 2019 het jongerenfestival Graines de Bazaar, samen met Growfunding, Allee du Kaai/Toestand en A Fonds. In 2020 zetten we, in het kader van het Bewogenfestival, een specifieke jongereneditie op poten: C'est Bon in Laken. Dat gebeurde in samenwerking met bon/Agentschap Inburgering en intergratie/Masir Avenir, GC Nekkersdal en D'Broejj/MIKS.

C'EST BON IN LAKEN

Vanaf het voorjaar 2019 zetten we mee de schouders onder Masir Avenir, het jongerenproject van bon/Agentschap Integratie en Inburgering. Masir Avenir focust op niet-begeleide minderjarige nieuwkomers, jongeren die nog niet lang in België zijn. Binnen het project ondersteunden we de begeleiders in hun culturele plannen.

Na een zomer waarin we verschillende culturele uitstappen gepland hadden, gingen we een stapje verder: we vatten een langer traject aan met Gemeenschapscentrum Nekkersdal. Sinds begin 2020 was daar een nieuwe socio-culturele werker aan de slag, die enthousiast in het verhaal meestapte. GC Nekkersdal beschikt over een eigen infrastructuur met tal van leslokalen en een grote theaterzaal. Die infrastructuur stelden ze maar al te graag ter beschikking van groepen jongeren, zoals de nieuwkomers van Masir Avenir. Een perfecte combo dus, zeker als je weet dat er bij bon steeds meer jongeren waren die hun artistieke talenten wilden tonen aan een publiek.

Zo ontstond het idee om een festival voor en door jongeren op poten te zetten. Het

event werd onderdeel van ‘*Bewogen*’, een festivalweek georganiseerd door een aantal Brusselse gemeenschapscentra. Tijdens ‘*Bewogen*’ vonden tal van ontmoetingen plaats tussen ‘oude’ en ‘nieuwe’ Brusselaars. Gedurende vier opeenvolgende woensdagen spraken de *Masir Avenir*-jongeren in *GC Nekkersdal* af met jongeren van *Jeugdhuis Miks* (*D’broej*). Er werd gebrainstormd, gerepeteerd en vooral samen gecreëerd. Opeens was er ook een naam voor het festival: ‘*C’est bon in Laken*’. Een logo volgde, dan een slogan, alles 100% *homemade*! Ook de voorbereidingen, technische ondersteuning,

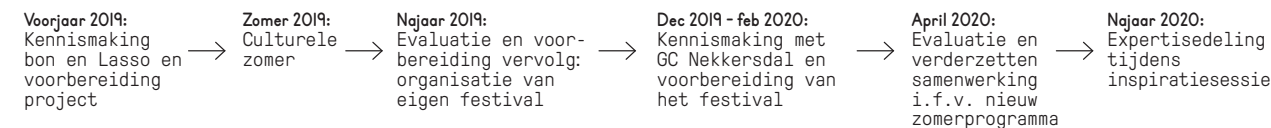
soundmix, etc... namen de jongeren voor hun rekening.

Op de grote dag zoemde GC Nekkersdal van de energie. Groepjes van Masir Avenir en Jeugdhuis Miks brachten zelf gecomponeerde nummers op het podium: *rap*, *beatbox* en *slam*. Maar er viel nog veel meer te beleven: jongeren van de jeugthuizen Habbekrats en Mosaïc kwamen meedoen aan de activiteiten en maakten samen een graffitikunstwerk, onder het goedkeurende oog van kunstenaar Régis Bour. De groep WEGGEVOERD van Jeugdhuis ‘t Mutske (Laken) trad ook op, het collectief Hashet bedrukte *tote bags*,... C’était BON in Laken!

PROJECTFICHE C’EST BON IN LAKEN

- **Wat:** Jonge talenten aan het roer van hun eigen festival in Laken
- **Nederlandstalig project**
- **Partners:** bon (Agentschap Integratie Inburgering / project Masir Avenir), Gemeenschapscentrum Nekkersdal, Bewogen (cultureel festival connecting new and old Brusselseirs), Lasso
- **Jongeren:** nieuwkomers tussen 16 en 19 jaar die deelnemen aan het inburgeringsprogramma Masir Avenir, meisjeswerking van Miks/D’broej (tussen 14 en 16 jaar)
- **Betrokken praktijkwerkers:** trajectbegeleiders Masir Avenir, publiekswerker GC Nekkersdal, projectmedewerker Lasso
- **Betrokken culturele partners:** Souterrain Productions, Urban center Brussel, Collectif Hashet

Al doende werd rond deze thema's een zekere expertise opgebouwd. Die bundelen we graag in een reeks van tips & tricks voor professionals:

GEEF RUIMTE

Bied ruimte aan jongeren die creatief bezig willen zijn. Investeer in laagdrempelige talentontwikkelingstrajecten voor jongeren die geen aansluiting vinden bij het huidige (opleidings)aanbod. Geef jongeren ook een podium om hun talenten te kunnen laten zien.

PARTICIPEER MEER

Geef jongeren de kans tot inspraak en participatie en laat hen bijvoorbeeld mee een aanbod ontwikkelen. Door participatief te werken kan er beter ingespeeld worden op de beleving en interesses van jongeren, en verhoogt hun motivatie en betrokkenheid.

LUISTER

Geef jongeren de mogelijkheid om hun mening te uiten en neem die mening serieus. Jongeren drukken zich graag uit over maatschappelijke thema's die hen aanbelangen. Via cultuur kan hun boodschap op creatieve wijze een plaats krijgen.

NEEM DE TIJD

Laat voldoende ruimte om jongeren te leren kennen en een vertrouwensband op te bouwen. Hanteer een open begeleidershouding en geef vertrouwen en aanmoediging. Creëer een veilige omgeving waarin ze zichzelf kunnen zijn en een positieve groeps sfeer waarbij ze zich goed voelen.

HOU JE ACTIVITEITEN KLEINSCHALIG

Activiteiten in kleinere groepen laten een grotere intimiteit toe en versterken het onderlinge vertrouwen. Door in kleinere groepen participatief en (inter)actief te werken, wordt het verantwoordelijkheidsgevoel en het eigenaarschap van de jongeren gestimuleerd.

DIVERSIFIEER EN WERK MET JONGEREN

Zet in op een grotere diversiteit in aanbod, programmatie en personeel. Probeer

jongeren een plaats te geven binnen de werking en schakel ze als rolmodel in.

WISSEL UIT

Maak ontmoeting en uitwisseling mogelijk. Creëer interactieve en veilige omgevingen voor jongeren.

KIJK OVER HET MUURTJE

Ga de dialoog aan, leer de leefwereld van jongeren kennen en geef aandacht aan hun culturele interesses en praktijken. Probeer creatieve jongeren ook met hun praktijken een plaats te geven. Wacht niet tot jongeren naar de organisatie komen, betreed zelf hun leefwereld en trek de wijk in.

BETREK SAMENWERKINGSPARTNERS

Tracht meer en beter samen te werken met andere sectoren. Neem de tijd om elkaar te leren kennen, ga de dialoog aan en toets op voorhand doelstellingen af. Een sterk netwerk leidt tot een betere samenwerking waar plaats is voor de eigenheid van elke werking en waar beter ingespeeld kan worden op de noden en behoeften van de jongeren.

COMMUNICEER

Snapchat, Instagram, TikTok, WhatsApp...
Sociale media zijn erg populair bij jongeren. Toch is het ook belangrijk om te investeren in directe mondelinge communicatie. Welk kanaal ook gehanteerd wordt, hou het laagdrempelig en informeel.

EXPERIMENTEER MET ACTIEVE LEERVORMEN

Jongeren appreciëren het enorm dat ze niet alleen alles concreet kunnen zien, voelen en ervaren, maar ook zelf aan de slag kunnen gaan via creatieve ateliers. Dit zorgt ervoor dat ze de kennis beter opnemen en dat de relatie tussen kennis en eigen leefwereld meer geconcretiseerd wordt. Het kan ook verdere aanleiding geven tot zowel actieve als passieve cultuurparticipatie.

Meer details over deze *tips* en *tricks* vind je terug in de twee onderzoeksrapporten. Meer info, zie pagina 14.

Naast *tips en tricks* om culturele jongerenprojecten concreet vorm te geven, zijn er ook een aantal algemene conclusies te trekken uit 6 jaar Move It Kanal.

We hebben geleerd dat er veel mogelijk is, dat er in de Brusselse Kanaalzone niet alleen veel jongeren zijn, maar ook veel menselijk kapitaal, in de jeugdwerkingen, scholen en cultuurhuizen en kunstplekken waar we kwamen. De goesting, de honger, de zoektocht naar (meer en andere) connecties tussen jongeren en cultuur is groot! Hieronder vind je een greep uit de dingen die wij vanuit Lasso onthouden.

VERTALER-TOLK GEZOCHT!

Voor de netwerkbijeenkomsten stapten we al snel af van het credo “chacun parle sa langue” want daarmee sluit je per definitie sommige mensen uit, en is er sowieso betekenisverlies. Veronderstellen dat iedereen de finesses van het discours in een andere taal begrijpt, gaat voorbij aan de Brusselse realiteit.

Om een veilige context voor uitwisseling te creëren, nodigden we iedereen uit de eigen taal te spreken. Daarbovenop zorgden we voor het vertalen en kaderen van het gesprek, wat vaak nodig bleek te zijn om tot een zinvolle dialoog te komen.

En dat het niet altijd 100% foutloos was, dat namen we erbij. Brusselse pragmatiek, *on se débrouille*, zolang iedereen maar wil.

“Depuis que je travaille au musée, vos rencontres de networking sont les seules où une attention égale est accordée aux deux langues.”

Publiekwerker museum

VOORBIJ HET VAKJARGON

De vertaling was niet enkel nodig tussen twee van de drie landstalen. Het werken met professionals uit drie sectoren (cultuur, jeugdwerk en onderwijs), maakte dat er ook verschillen waren op vlak van woordenschat en referentiekaders. Een andere taal, andere wetenschappelijke referenties, maar ook andere manieren van werken en van zich organiseren maakten het niet altijd makkelijk om elkaar te ‘vinden’ voor een samenwerking.

Drie sectoren in twee taalgemeenschappen werden zo zes sectoren waartussen bemiddeld werd. De gemeenschappelijke deler tussen al die praktijkwerkers in de verschillende sectoren was vaak hun drijfveer: de goesting om mooie dingen mogelijk te maken, los van structuren en taalgemeenschappen.

Ondanks de uitdagingen van het tweetaalige en de verschillen in de manier van denken en werken, voelden we vanuit Lasso een echt enthousiasme en reële nood om professionals uit de verschillende sectoren en gemeenschappen samen te brengen. Want een ontmoeting met een palet aan nieuwe organisaties vermenigvuldigt de kansen op mogelijke samenwerkingen in de toekomst. Bovendien

verruimt de blik van iemand uit een andere sector of taalgemeenschap de eigen kijk op het werkveld en op wat je zelf concreet doet.

SAMEN-WERKEN

Een samenwerking opzetten gaat niet vanzelf. Het opbouwen van een vertrouwensband met alle betrokkenen is daarbij cruciaal. Binnen Move It Kanal ging daarom veel tijd naar de voorbereidende fase, waarin we de organisaties uit de Brusselse Kanaalzone leerden kennen en samen nadachten over een mogelijke samenwerking.

Een samenwerking gaat bovendien niet altijd de richting uit die je zelf voor ogen had. En je moet tijdens een project ook klaar staan

voor veranderingen en aanpassingen. Elke samenwerking vergt dan ook de durf om jouw eigen kader, gewoontes en zekerheden los te laten, om toenadering te zoeken tot 'de andere'. Het is bovendien belangrijk om samen tot een gedeeld kader te komen waarbinnen een project kan plaatsvinden. Van meet af aan de doelstellingen en wederzijdse verwachtingen uitspreken, en deze als richtlijnen gebruiken tijdens het project, maakt dat je een basis hebt om op terug te vallen als het even tegenzit.

Dit verhoogt ook de kans op slagen en zorgt voor een betere inbedding van het project. En zo ook voor een duurzame impact binnen de betrokken organisaties.

MAATWERK WERKT

In een diverse stad als Brussel is het zeer moeilijk om grote projecten op te zetten die gedragen worden door 'alle jongeren'. Ze kunnen zich moeilijker identificeren met grote overkoepelende projecten. Dat lukt beter met kleinere initiatieven op maat van de jongeren, en vertrekkend vanuit hun eigen leefwereld.

Daarbij moet ook vertrokken worden van de organisaties die dichtbij de jongeren staan en al een vertrouwensband met hen

opgebouwd hebben. Die diversiteit aan organisaties en manieren van werken vraagt om maatwerk en flexibiliteit. Het is belangrijk om voldoende tijd te investeren in het uitbouwen van een netwerk.

TIJD VERLIEZEN OM TIJD TE WINNEN

Nieuwe contacten bieden nieuwe kansen. Het opbouwen van een netwerk gaat echter niet vanzelf. Dit vraagt engagement, en een open ingesteldheid om op ontdekking te gaan, nieuwe mensen en organisaties te leren

kennen, ideeën te laten rijpen, verschillende schema's en snelheden te laten samenvallen, opportuniteiten te kunnen detecteren en erop te kunnen ingaan.

Maar daarvoor heb je tijd en geduld nodig. Een nieuw contact buiten je bestaande netwerk levert soms niet meteen een *quick win* op. Dat doelgerichte loslaten kan echter de moeite lonen. We merkten doorheen de jaren namelijk dat sommige kleine ontmoetingen van lang geleden op termijn uitgroeiden tot fijne samenwerkingen.

We ontdekten bovendien de meerwaarde van het verder kijken dan de *usual suspects*. In plaats van alleen een beroep te doen op grote of bekende instellingen of organisaties, valt er zeker ook iets te winnen door op ontdekking te gaan bij kleinere spelers of bij organisaties in de buurt.

Soms duurt het lang vooraleer er iets concreets uit de bus komt. Maar eens je netwerk bestaat en je de contacten levendig houdt, kan er veel gebeuren!

Tijd nemen om elkaar te leren kennen, wars van taal en sector, en zo samenwerkingen opzetten, dat vond ik het mooie aan Move It Kanal.

Lid stuurgroep

DUURZAAM >< VLUCHTIG?

We zagen op het terrein veel beweging op vlak van personeel in de verschillende werkingen. En dit niet alleen binnen scholen, jeugdwerkingen of cultuurhuizen, maar ook bij het Move It Kanal-team zelf, en bij de partners. Dat zorgt voor dynamiek in het Brusselse werkveld, maar ook voor extra uitdagingen. Als een medewerker abrupt of middenin een project vertrekt, moet je soms helemaal terug van nul beginnen. Er gaat meestal weinig aandacht naar de interne kennisoverdracht binnen een organisatie. Bij een samenwerking is het belangrijk om niet alleen in te zetten op een goede individuele samenwerking tussen de rechtstreeks betrokken praktijkwerkers, maar ook oog te hebben voor de inbedding binnen de bredere organisatie. Zo kan een samenwerking ook voortbestaan als de initiële initiatiefnemers weg zijn.

COMMUNICEREN: OFFLINE, ONLINE,...

Een netwerk levendig houden is een grote uitdaging in een wereld met vele soorten mensen en met 1001 communicatiemiddelen. Iedereen werkt anders, zoekt op een eigen manier naar info, contacten, aanbod,... We experimenteerden met verschillende vormen van samenkomen, met een *Facebook*-groep, een *Instagram*-account... en beseften dat fysieke nabijheid toch nog altijd het beste werkt. Mensen blijven sociale wezens, en met een scherm ertussen is er toch iets dat ontbreekt. Anderzijds merkten we vooral tijdens

de *lockdowns* dat de digitalisering ons wel toeliet om andere mensen bij de netwerkevents te betrekken, die anders mogelijk te weinig tijd zouden hebben gehad om deel te nemen. En op niveau van de jongeren zelf werkten apps als *WhatsApp* net wél om contact te houden.

Het is dus belangrijk om goed in te schatten hoe omgegaan wordt met sociale media. Jongeren gebruiken deze immers heel anders dan volwassen praktijkwerkers van heel uiteenlopende leeftijden. En er bestaan ook grote verschillen onderling. In dat opzicht zou je bijna kunnen zeggen dat Move It Kanal bij momenten zelfs een intergenerationeel digitaal project was. We experimenteerden met tal van online toepassingen.

Nawoord

Een project van zes jaar samenvatten in een publicatie was niet evident. Tal van ideeën, meningen, vragen en visies werden geformuleerd, afgewogen en al dan niet meegenomen in concrete projecten, tijdens onze activiteiten of in het onderzoek. Deze publicatie is met andere woorden het topje van de ijsberg. Er is zoveel meer gebeurd! De voorbije jaren investeerde Lasso in het documenteren van Move It Kanal, in de vorm van artikels, korte filmpjes, en de ontwikkeling van praktische tools. Daarnaast publiceerde de EhB twee onderzoeksrapporten. Al dat bijkomend materiaal delen we graag met je via www.lasso.be.

En het is niet gedaan: dankzij Move It Kanal heeft Lasso haar netwerk in de Brusselse Kanaalzone verder kunnen uitbreiden. Tal van nieuwe contacten werden gelegd en ze delen allemaal eenzelfde ambitie: jongeren en cultuur dichterbij elkaar brengen. Ook de komende jaren wil Lasso deze organisaties verder ondersteunen. Via één-op-één advies, door hen regelmatig samen te brengen op onze netwerkactiviteiten en door hen te betrekken bij nieuwe experimentele jongerenprojecten.

Ben jij ondertussen ook geïnspireerd door wat je gelezen hebt en wil je graag ook deel uitmaken van ons netwerk? Neem dan zeker contact op met Lasso!

Move It Kanal zou niet bestaan hebben zonder de mensen en organisaties achter de ontmoetingen, samenwerkingen en projecten. Bedankt aan de vele professionals en vrijwilligers die dagelijks, met het hart op de juiste plaats, energie investeren in meer cultuur voor de jongeren in de Brusselse Kanaalzone. Dank voor jullie bijdrage aan een meer diverse, meer culturele stad die luistert naar haar jeugd!

Hier geven we graag een overzicht van de organisaties die de voorbije zes jaren betrokken waren bij Move It Kanal, door deelname aan één-op-één gesprekken, netwerkactiviteiten en culturele jongerenprojecten:

À Fonds	ArtE Hogeschool Tilburg	Bazart
Abattoir	Article 27 asbl	Bekile jeugdwerking
Abrusco	Arts&Publics	Bengel
Allée du Kaai	Asbl Zinneke vzw	Beursschouwburg
Amadeo Kollektif	ATD Vierde Wereld	Bewogen
AMATEO	Atelier 140	Biestebroek
Ambrassade	Atelier Graphoui	Bon, Agentschap Integratie en Inburgering
Antenne scolaire Anderlecht	Atheneum Brussel	BRAL
Argos Centre for Art and Media	Atheneum GO! For business Molenbeek	Brede School De Kriek
Arktos	Bab El Hanout	Brede School De Verrekijker
ART BASICS for CHILDREN	BADJE	Brede School Molenbeek (BroM)
art2work	BAPEO	

BRIL.brussels - Kenniscentrum Urban Coaching & Education EhB	Cifas	FARO - Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw
BRONKS	Cinemaximilaan	Ferme du Parc Maximilien
Brukselbinnenstebuiten	Circus Zonder Handen	FIEJ
BRUSEC Brede School Brussel Secundair	Cirqu’Conflex	Formaat
BrusselAvenir	Citizen Motion	Forum de Jeunes
Brussels 2030	CJP vzw / BILL	Foyer vzw
Brussels Boxing Academy	COCOF	GC De Kriekelaar
Brussels Museums	Collectif HUMA	GC De Maalbeek
Buurtwinkel	Collectif la Pigeonnière	GC De Rinck
BX Brussels	Communa	GC Kontakt
CAD De Boei vzw	Contredanse asbl	GC Nekkersdal
CANON Cultuurcel	COOP	GC Vaartkapoen
Cardijnschool	CREW	Gemeente Sint-Gillis
CASTII	Cultureghem	Gemeente Watermaal-Bosvoorde
CEDD CRÉDASC	Cultures & Santé	Gemeentebestuur Sint-Agatha-Berchem
CEFA Anderlecht	CVO Brussel	Gluon
Centre culturel Bruegel	Danscentrum Jette	Groep INTRO vzw
Centre culturel de Schaerbeek	D’Broej	Growfunding
Centre Vidéo de Bruxelles	De Aanstokerij	Halles St-Géry
Centrum West - D’Broej	De Munt / La Monnaie	Huis van Culturen en Sociale Samenhang van Molenbeek / Maison des Cultures et de la Cohésion Sociale de Molenbeek
CERA	Demos, kenniscentrum voor participatie en democratie	
Chambéry - D’Broej	Destelheide	
Chicago - D’Broej	Ecole Secondaire Plurielle Karreveld	
	EFRO-FEDER	
	Erasmushogeschool Brussel	

IHECS	Emanuel Hiel	Mooss	Ras El Hanout	Théâtre Varia	WeloveBxl
Imagine#1080	KulturKontakt	Mosaïc asbl	Ratatouille - D'Broej	Toestand vzw	workspace brussels
iMAL	Kunstenfestivaldesarts	Move asbl	Rénovas asbl	Tour à Plomb - Hageltoren	Zinneke
InCompany	Kunsthumaniora Brussel	Muntpunt	Réseau des Arts Bruxelles /	Transfocollect	Zinnema
Institut De Mot-Couvreur	KVS	Musée BELvue Museum	Brussels Kunstenoverleg	Try-Out Brussel Alba	Zsenne Art Lab
Institut des Soeurs de	La Bellone	Musée Juif - Joods Museum	REZOLUTION	TTINT	
Notre-Dame	La Boutique culturelle	Nada & Co.	ROBIN	UCLL	
Institut des Ursulines	La Centrale	Nuit Blanche	SALT	UGent	
Institut Sainte Marie	La Fonderie	OB De Boekenmolen	Schoolpodium Noord	ULB & USL-B	
JES Brussels	La Raffinerie	OCB bibliotheek	Service public régional de	Ultima Vez	
JES-Maritiem	La Tricoterie	Odisee Hogeschool	Bruxelles	Urban Brussels	
Jeugd en Muziek Brussel	Labolobo	Onderwijscentrum Brussel	Siloe Centre COMETE AMO	Urban Center Brussel	
Jeugddienst Anderlecht	Les Brigittines	Passa Porta	Sint-Albertschool	URCA	
Jeugdhuizen Ondersteuning	Les Halles de Schaerbeek	Perspective Brussels	Souterrain Productions asbl	VGC	
Brussel vzw	Lyceum Martha Somers	Peterbos - D'Broej	Spatie	VGC - Jeugddienst	
JINT	MADO Nord	Phillipe Vandenberg	Stad Brussel / Ville de	VIAVIA	
K.A.K Koekelberge Alliantie	Maison de la création	Foundation	Bruxelles	Visit Brussels	
van Knutselaars	Maison de quartier	Philocité	Stapstad	Visual Laboratory	
K.U.Leuven	Libérateurs	Pianofabriek	Steunpunt Schoolvragen	Vitamine C	
Kaaitheater	Maks vzw	Picture Festival	Stichting P&V	Vlaamse overheid -	
KANAL - Centre Pompidou	MetroLab	Pierre de Lune	Susanoo Coolectif	Coördinatie Brussel	
Karel de Grote Hogeschool	MicroMarché vzw	Pilar	Talented Youth Network	VMJ - AJM - D'Broej	
Antwerpen	MIKS - D'Broej	PIN vzw	Teach For Belgium	VRT	
Karuur BXL	Mima	Platform kinderen op de	the Art FabriC	VUB	
Koninklijk Atheneum	MJ Avenir	vlucht	The Bridge	Vzw Convoi Exceptionnel	
Anderlecht	MoMuse	Promo Jeunes asbl	Théâtre de Poche	Vzw Filemon	
Koninklijk Atheneum	MuseeMolenbeekMuseum	Publiq	Théâtre des Martyrs	Vzw Jeugd in Brussel	

Colofon

Datum publicatie januari 2022

Depotnummer D/2022/11909/01

Redactie Lies Vanhauwere, Anja Van Roy, Ine Vos

Eindredactie Yannick Van Keer

Met hulp van Kato Matthys, Maude Theunen, Hannah Willems

Lay-out Chloé D'hauwe

Meer info www.lasso.be/projecten/move-it-kanal

Contact info@lasso.be, +32-(0)2-513 15 90

Projectpartners:

Met steun van:

La Région et l'Europe investissent dans votre avenir ! • Het Gewest en Europa investeren in uw toekomst!

Copyright foto's

© Alina Horodyska (p.16)

© Atelier Photo-Ciné, Huis van Culturen en Sociale Samenhang van Molenbeek (p.7, p.39)

© bon, Agentschap Integratie en Inburgering (p.36)

© Cardijnschool (p.23, 25)

© Dag van de Cultuureducatie (p.60)

© Gc Nekkersdal (p.43, 48)

© Growfunding (p.49)

© Julie Lemenu (p.55, 58)

© Jules Toulet (p.56-57)

© Lasso (p.10, 12, 21, 24, 33, 40, 45, 46, 50, 53)

© Leerlingen van l'Institut des Soeurs de Notre-Dame / Ecole Secondaire Plurielle Karreveld (cover, p.27, 30, 32)

© Luiza Mitache (p.28)

© Philippe Vandenberg Foundation (p.18)

Move It Kanal was een tweetalig Brussels stadsproject dat van 2015 tot 2021 liep. Het project had één doel voor ogen: jongeren (10-20 jaar) uit de Brusselse Kanaalzone en de culturele wereld dichterbij elkaar brengen.

Aan de hand van praktijkverhalen en quotes blikken we terug op zes jaar projectwerking. Daarnaast biedt deze publicatie inspiratie om in grootstedelijke context aan cultuurparticipatie te werken, in de vorm van praktische tips & tricks en verdiepende inzichten.

Meer info op www.lasso.be